

Ina sentupada digl art e dalla lirica ella sala gotica da s. Martin a Breil.

FOTO AUGUSTIN BEELI

Flurin tier sogn Glieci e sogn Martin

Art culla poesia da Flurin Camathias

AUGUSTIN BEELI/FMR

■ **Sonda ein duas capluttas ch'ei per ordinari serradas per la publicitad s'avartas. Ina ei a Breil, l'otra a Siat. Il poet Flurin Camathias ha beneventau ils visitaders. Lezs ein seconfruntau cul cuntrast.** La caplutta da sogn Glieci a Siat ei in edificii ch'ei situas sper la senda sursilvana. Da cheu han ins ina vesta sorprendenta sur la Foppa tochen siado ella Cadi. Viandonts che vulan entrar, ston secuntentat cun in'egliada tras finiastra. Dapi sonda ei la caplutta aviarta. In augsegner

cun parisol enta maun beneventa persunalmein ils visitaders. Igl ei in grond placat cun sia figura, ins pudess crer all'emprema egliada ch'el hagi gest aviert la porta, maunca mo aunc ch'el arva la bucca. Entrofruntan ins sin pliras installaziuns. Ins vesa in spieghel enramau, sin quel eis ei scret en letras goticas «Retg tudestg». Ins sto mirar, studegiar e leger la poesia «Libers sur igl uaul». Da quella ha *Rafael Summerauer* seschau inspirar. Gl'indigen *Livio Casanova* ha exponiu ina lavur da textil che sereferescha alla poesia «Il prau de lieurs», *Michel Pfister* all'ovra «Sulegl en tiu cor».

Ussa ei la caplutta da s. Glieci a Siat aviarta mintga gi dallas 10.00 tochen las 16.30. Il medem beinvegni era a Breil. Era all'entrada dalla caplutta da sogn Martin enta Cuort beneventa il medem augsegner ils visitaders. Era quella caplutta vegliandra ei per ordinari aviarta mo per survetschs divins. Dapi sonda astgan indigens e hospes da vacanzas entrar. Ils emprems ein vegni ed ins ha constatada in pulit interess. La gliעד che entra admira art visual da *Sep Gabriel*, *Annadora Friberg*, *Fiona Cavagn*, *Daniela Demarmels* e *Susanne*

Stauss. Quels tschun artists presentan a Breil in dialog cun Flurin Camathias e tschun da sias poesias, ina da quellas «Fontaunas clar resunan». In vintin frestg, gagliard ed avangardistic tila tras gl'oratori gotic cugl altar e la pictura murala dil 16avel tschentaner.

L'exposiziun ambulonta entuorn l'ovra da Flurin Camathias cun e da diesch artists ei da veser ellas capluttas s. Martin a Breil e s. Glieci a Siat, sco era ella baselgia parochiala da Laax. Ulterioras informaziuns mira www.prolaax.ch e www.cularta.ch

SUMVITG

Flurin Berther niev gerau

(fmr/abc) L'executiva ei puspei cumpleta. Ier, a caschun d'ina elecziun all'urna, ha il pievel dalla vischnaunca da Sumvitg elegiu Flurin Berther sco gerau ella suprastanza communal. El secund scrutini ha el fatg 357 dallas 449 vuschs valeivlas. *Samuel Decurtins* ha retschiert 86 vuschs. Flurin Berther vegn cunquai ad occupar il tschunavel post ella suprastanza. Quel era vacants dapi l'entschatta dil 2021. Ils 29 da november era ei buca reussiu d'eleger ina persuna, negins dils candidats haveva contonschiu il pli absolut. Dus representants dil vischinadi da Rabiun havevan candidau pil post da gerau, Samuel Decurtins haveva retschiert 34 e Flurin Berther 14 vuschs. Sin quei havevan las autoritads fixau il niev termin d'elecziun sils 7 da mars 2021. Il niev gerau Flurin Berther cumpletescha la suprastanza communal cul president *Armin Candinas* ed ils gerai *Giusep Bearth*, *Robert Candinas* e *Marcus Duff*.

VAL STUSSAVGIA

Approbau tuts sis credits

(fmr/abc) Votantas e votants dalla vischnaunca Val Stussavgia han giu da prender posiziun ier all'urna tier sis diversas festschas communalas. Cun gronda maiortad ha il pievel approbau all'urna tuts. In credit supplementar han ins concediu per slargiar e mantener ina via da fons encunter gl'ucclan Zalón. Lu han ils da Val Stussavgia approbau duas damondas da baghegiar per ovras da protecciun encunter prighels dalla natira e per reparar ils donns da malaura. Ed els han er approbau in credit per la cumpra d'in tractur special. Era il credit da baghegiar per sanar la stizun a Valendau ha il pievel approbau, medemamein quel da sanar ina casa en possess dalla vischnaunca egl «Oberdorf» a Valendau.

Far uorden a Staderas

Laax adattescha l'infrastructura a Staderas

AUGUSTIN BEELI/FMR

■ **Questa primavera realisescha la vischnaunca da Laax in pign project turistic sil cunfin cun Flem. En in liug neuralgic da partenza ed arrivada ha gl'uffeci da baghegiar profilau ina tualetta publica, vitier dat ei 20 parcadis novs.** La stad vargada ha Staderas s'udiu tiels loghens pli frequentai en Surselva. Igl ei in liug da partenza e d'arrivada denter cuolm e val. Numerus hospes da vacanzas han parcau lur auto en quei liug per ir a pei tochen tiel Lag la Cauma. Auters han deponiu il vehichel leu per cuorer tras gl'Uaul Grond ni far ina tura cul velo encunter la camona dil Segnes. Puspei auters ein spassegiar sur la passarella dil stradun digl Alpsu, en paucas minutas contonsch'ins la fermada dil bus encunter il territori da Nagens e Segnes. Staderas, quei liug adattau cun ura da parcar ei perinagada staus tschercaus fetg. Tochen viaden gl'uaul e schizun en

cunter il stradun ei quasi mintga centimeter staus occupaus dalla damaun tochen la sera. Leu maunca denton la tualetta publica, e glied ei il grond disavantatg. Nua che quella maunca, sco a Staderas, han viazza, truscals e caglias surviu a quei scopo.

Ina situaziun malemperneivla

Las autoritads communalas da Laax han stuiu instradar gl'atun vargau mesiras per sligiar il problem. L'idea da baghegiar ina tualetta publica a Staderas ei buca stada dispoteivla ed ha era buca caschunau debattas. Vendergis vargau ha gl'uffeci da baghegiar profilau gl'implont e publicau il project. Suenter Pastgas dueien las lavurs entscheiver. En cumbinaziun culla construcziun dils indrezs sanitaris indispensabels vegn la vischnaunca ad engrondir a Staderas la purschida da parcadis. Enstagl da 20 vegn ei a dar el futur en quei liug frequentau 40 plazs da parcar.

A Staderas ha la vischnaunca projectau ina tualetta publica, vitier eis ei previu da reglar da niev ils parcadis.

FOTO AUGUSTIN BEELI

83 inslas, zanuua el Pacific

Il Gi d'oraziun mundial ei staus dedicaus allas dunnas da Vanuatu

AUGUSTIN BEELI/FMR

■ **«Possi mia casa star sin bien fundament», han mellis e mellis carstgauns urau venderdis vargau sigl entir mund. Aschia era a Sevgein. La gruppa da preparaziun da Castrisch e Sevgein ha envidau al Di d'oraziun mundial.** «Nus beneventein nossas soras e nos frars sigl entir mund. La gronda part dalla populaziun da Vanuatu ei d'origin melanes. Ensem culla minoritad polinesa marcan els cultura, lungatg, la spiritualitad e las valurs tradiziunalas dalla tiara», ha la moderatura *Anna Malin* dalla gruppa da preparaziun explicau. Pulit bia gliעד ha dau suatientscha agl invit da celebrar il Di d'oraziun mundial (Dormu) ella baselgia parochiala da Sevgein. Sco en quei vitg dalla Foppa eis ei dapi 1927 in tierm fix en biars loghens sigl entir mund, mintgama gl'emprem venderdis dil mars. Onn vargau havevan las dunnas da Zimbabwe concepiu ina liturgia. Sco l'uniun Dormu Svizra informescha ha la collecta tier la liturgia dedicata a quella tiara purtau en Svizra la summa da 335'472 francs. Quels daners ein vegni – e vegnan – dabien ad ovras caritativas specificas per dunnas en miseria a Zimbabwe.

Vulcans, tsunamis, orcans

Uonn ei Vanuatu el center. Aposta per la celebraziun els vitgs sursilvans ha *Antonia Caduff-Camenisch* da Vella translatau il carnet accumpignont da 28 paginas, in mied nizeivel ed informativ. «Mo nua ei lu quei Vanuatu pomai?», ei in ni l'auter sedumandaus all'entschatta. Pér 1980 han la Frontscha e l'Engeltiara relaschau Vanuatu ell'indipendenza. Ins ha beinspert empriu d'enconuscher la tiara, sia geografia e sia populaziun. Mo 300'000 habitonts ha Vanuatu, 85 per-

Ella baselgia da Sevgein han las dunnas dalla gruppa preparativa avischinau la gliעד alla tiara lontana Vanuatu.

FOTO AUGUSTIN BEELI

tschien ein cristians, la populaziun ei da pial stgira e tschontscha 113 lungatgs. Ils officials ein franzos, engles e bislama, in lungatg ch'ei sesviluppas culs colonists. La republica el sid digl Ocean pacific consista dad 83 inslas d'origin vulcanic, da quellas ein 65 habitadas. Il stadi ell'Oceania, egl ost dall'Australia, cunfinescha cun auters stadi insulars, Fidschi, Nova Caledonia e las Insla Salomonas. En quei paradisi cun mar, sablun e palmas eis eis ei denton buca adina tschiel blau. Orcans, vulcans e tsunamis periclitescan savens il mintgag dils habitonts.

Baghegiar sin grep va strusch

Las dunnas da Vanuatu ein buca en ina situaziun favureivla. Sco quei che la gruppa da preparaziun dil Dormu ha rapportau ella baselgia da Sevgein, ein las mattatschas secunda prioritad. Ellas ston schar la preferenza als buobs. La scola ei buca obligatorica, actualmein astgan mo ils buobs frequentar ina scolaziun. Las mattatschas entscheivan plaunsiu a sedustar, ein denton savens expostas a malgestadad e violenza, cunzun en famiglia. Sigl entir mund han ins fatg oraziun pil pievel da quei stadi pign. Dapi 1927

sededichescha il Dormu ad in'otra tiara. Las dunnas da Vanuatu han concepiu la liturgia 2021. Ellas han elegiu il tema «Baghegiar sin bien fundament» tenor gl'evangeli da s. Mattiu, capitel 7. El center ei gl'um sabi che ha baghegiu sia casa sin grep, ed il construi malprudenter che ha baghegiu sin sablun. La moderatura dalla celebraziun ella baselgia da Sevgein ha resumau quei secuntener culla regla dad aur: «Tut quei che vus vuleis ch'els auters fetschien a vus, quei fagei era vus ad els». Sin quels plaids duegien ins baghegiar dacasa, nazium e communitad cugl entir mund.

Per la populaziun da Vanuatu eis ei dil reminent gnanc schi sempel da baghegiar sin grep, pervia dallas catastrofes dalla natira che smanatschan cuntinuadamein. Il senn profund dalla semeglia vala denton era per els. Uonn ha la pandemia e las mesiras decretadas influenzau dapertut il di d'oraziun mundial. Aschia han biaras gruppas desistiu d'organisar la manifesta-ziun. A Sevgein e Glion han ins, malgrad tut e cullas mesiras conform allas reglas da corona, dau la caschun d'emprender d'enconuscher ina tiara da quest mund cun ses quitaus e sia situaziun.